



St. Anna Ziekenhuis



Een droge mond

Anna. Liefde voor leven.

Inleiding

Iedereen heeft wel eens tijdelijk last van een droge mond, bijvoorbeeld na langdurig spreken. Maar droge mond kan ook langdurig zijn of zelfs blijvend. Dat kan slecht zijn voor het gebit en het mondslijmvlies. Wat zijn die verschijnselen? En wat is de behandeling? Daarover gaat deze folder.

Beschrijving van droge mond

De medische term voor een droge mond is xerostomie. Xerostomie ontstaat doordat de speekselklieren in (de buurt van) de mond minder goed werken. Deze klieren moeten uw mond vochtig houden. Als ze beschadigd worden of wanneer de zenuwbanen die betrokken zijn bij de afgifte van speeksel niet meer goed werken, wordt de mond droog. Dat kan gebeuren als u bepaalde medicijnen gebruikt, een ziekte of ontsteking hebt of bestraald bent in dit gebied.

Een droge mond is op zichzelf geen ziekte.

Als gevolg van xerostomie kan uw mond gevoeliger worden voor infecties, is eten moeilijker en kunt u slaapproblemen krijgen. Bij sommige mensen ontstaan hierdoor emotionele problemen.

Verschijnselen van droge mond

Bij een droge mond kunt u last hebben van diverse verschijnselen:

- moeilijkheden met doorslikken van eten;
- problemen met spreken (bijvoorbeeld een klakkende tong, een moeizame uitspraak en een zachtere stem);
- barstjes en kloofjes in de tong en bij de mondhoeken;
- een branderig gevoel in de tong, de lippen en het gehemelte;
- verminderde smaak;
- verhoogde kans op tandbederf;
- ontstekingen in de tong en slijmvliezen.

Een droge mond gaat vaak samen met droogheid in andere lichaamsdelen, zoals keel, ogen, neus en vagina. Deze algemene droogheid van de slijmvliezen wordt xerose genoemd.

Oorzaken van droge mond

Een droge mond wordt veroorzaakt door een tekort aan speeksel. De speekselklieren geven onvoldoende speeksel af of het speekselverbruik is te hoog, bijvoorbeeld in geval van ademhaling door de mond.

Onvoldoende afgifte van speeksel kan ontstaan door:

1. Het gebruik van medicijnen

Veel medicijnen hebben tot gevolg dat uw mond droog aanvoelt. Van kalmeer- en slaapmiddelen, antidepressiva, diuretica, atropine en antihistaminica is bekend dat ze deze klachten kunnen veroorzaken. Verder kunnen medicijnen voor behandeling van een hoge bloeddruk en vrij verkrijgbare afslankmiddelen een droge mond tot gevolg hebben.

2. Ziekte

Ziekte die xerostomie kunnen veroorzaken zijn onder meer de ziekte van Sjögren, suikerziekte (diabetes mellitus) en hoge bloeddruk. Verder kunnen uitdroging door koorts of diarree, bloedarmoede en hormonale stoornissen een reden zijn.

3. Bestraling

Xerostomie ontstaat ook door bestraling van gezwellen in het hoofd-halsgebied. Daarbij kunnen namelijk de speekselklieren worden beschadigd. Dit kan leiden tot een intens droog gevoel in de mond. Tot slot kan beschadiging van de zenuwbanen een droge mond veroorzaken.

Diagnose stellen bij droge mond

Om vast te stellen of uw klachten samenhangen met xerostomie (droge mond) zijn eenvoudige testen ontwikkeld, waarmee de speekselproductie wordt gemeten. Men kan bepalen hoeveel speeksel u in uw mond hebt. Verder kan worden vastgesteld hoeveel speeksel de afzonderlijke speekselklieren per minuut afgeven. Deze onderzoeken zijn niet vervelend of pijnlijk. Het speeksel kan worden geanalyseerd in een laboratorium. Soms wordt een kliertje uit de lip genomen voor onderzoek.

Andere onderzoeksmethoden zijn:

- sialografie (een röntgenonderzoek met contrastmiddelen);
- scintigrafie (een onderzoek met een zeer kleine hoeveelheid radioactieve stof).

Medische behandeling van droge mond

Een droge mond (xerostomie) is moeilijk te behandelen. Het succes van een behandeling is afhankelijk van de oorzaak van de droge mond. Soms is geen behandeling mogelijk, bijvoorbeeld als u het syndroom van Sjögren hebt of als de droge mond een gevolg is van onherstelbare schade aan de speekselklieren (bijvoorbeeld door radiotherapie). Krijgt u een droge mond door medicijnen, dan kunt u met uw arts overleggen of u andere medicijnen kunt gebruiken. Soms is het voldoende om de dosering aan te passen.

Verder zijn er enkele algemene tips:

- probeer veel te kauwen, bijvoorbeeld op wortels, komkommer of suikervrije kauwgom;
- eet of drink zure dingen of suikervrij snoep met een mentholmaak. Dit stimuleert de productie van speeksel;
- vermijd sterke smaakstoffen;

-
- drink veel water, vooral bij het eten. Dit bevordert de smaak en u kunt gemakkelijker kauwen en slikken. Eventueel kunt u een spray-flacon vullen met water.

Medische behandeling van droge mond: medicijnen en speekselvervangers.

Droge mond kan het beste worden tegengegaan met speekselvervangers. Eventueel kan een lage dosis van het medicijn pilocarpine een tijdelijke verlichting geven, maar dit medicijn wordt weinig gebruikt omdat het effect te gering is. Bij een lage dosis hoeft u nauwelijks bijwerkingen te verwachten. Bij bijwerkingen moet u denken aan een vol gevoel in de maag, transpiratie, traanvorming en druk op de urineblaas. Pilocarpine helpt niet als uw speekselklieren beschadigd zijn door radiotherapie of als ze zijn aangetast door een systeemziekte. In dat geval kunt u proberen of uw klachten verminderen als u andere dingen eet.

Er bestaan ook speekselvervangingsvloeistoffen (kunstspeeksel) in de vorm van sprays. Ze maken de mondholte vochtig, waardoor het branderige, droge gevoel afneemt. Door kunstspeeksel kan de tong gemakkelijker bewegen en worden de slijmvliezen soepeler. U praat daardoor weer beter. Er zijn speekselvervangers voor kort gebruik en voor langer gebruik. Ook met een kunstgebit kunt u speekselvervangers gebruiken. Soms wordt een prothese gemaakt met een reservoir voor het kunstspeeksel. Een reservoir is in een andere vorm ook mogelijk bij een eigen gebit.

Bij een droge mond moet u uw gebit extra goed verzorgen. Het is verstandig regelmatig een fluoridenbehandeling te laten doen bij de tandarts of mondhygiënist.

Medische behandeling van droge mond: tandverzorging

Bij een droge mond moet u uw gebit zo goed mogelijk verzorgen. Het is verstandig regelmatig naar de tandarts te gaan voor preventie en behandeling.

Daarnaast kunt u zelf zorgen voor een goed gebit:

- poets uw tanden regelmatig en met een goede techniek;
- gebruik fluoridetandpasta;
- laat bij de tandarts fluoridegel aanbrengen;
- vermijd suiker;
- vermijd kleverig snoepgoed;
- gebruik kauwgom met pH-verhogende werking.

Heeft u nog vragen?

Deze folder is niet bedoeld als vervanging van mondelinge informatie, maar als aanvulling hierop. U kunt hierdoor alles nog eens rustig nalezen.

Heeft u nog vragen, neem dan contact op met de:

polikliniek kaakchirurgie, telefoon: 040-2864868

Met medische vragen kunt u terecht bij uw kaakchirurg.

Of kijk op: www.kaakchirurg.nu

De teksten zijn gebaseerd op voorlichtingsmateriaal van de Nationale Vereniging LE-Patiënten. De informatie is goedgekeurd door de Nederlandse Vereniging voor Mondziekten en Kaakchirurgie.

St. Anna Ziekenhuis

locatie Geldrop
Bogardeind 2
5664 EH Geldrop

locatie Eindhoven
Antoon Coolenlaan 1-03
5644 RX Eindhoven

T 040 - 286 4040

COLOFON

Opmerkingen, suggesties of
aanvullingen op de folder
kunt u kenbaar maken bij
patiëntenvoorlichting:
patiëntenvoorlichting@st-anna.nl

www.st-anna.nl

KA002
07-16